

Şiirimizin Türkmen Dervîşi Bahaettin Karakoç

Category: Kitapcy, Söhbetdeşlik

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Şiirimizin Türkmen Dervîşi Bahaettin Karakoç ŞIIRIMIZIŇ
TÜRKMEN DERVIŞI BAHAEETTIN KARAKOÇ

Bahaettin Karakoç'a bugüne kadar "Türk şiirinin aksakalı", "şiirimizin ak kanatlı kartalı", "Türk Şiirinin Yaşayan Dede Korkut'u" ve "Türkmen Dervîşi" unvanları lâýık görüldü. Anadolunun uç beyi sayıldı. Anadolu'nun bu gür akan çağlayanı için farklı yakıştırmalar, değişik değerlendirmeler yapıldı. Şiirin bu karasevdalı ihtiyar delikanlısı, sanatıyla ve taviz vermeyen bel bükmeyen duruşuyla, aklaşan saçlarına rağmen her dem taze, her zaman genç... Onu şiir toplantılarında mutlaka dinlemişsinizdir. Tâ yürekten gelen mısralarına kulak vermişsinizdir. Anadolu insanının mütevazı ve mahviyetkâr mizacına sahip olan Kahramanmaraş'ın bu yiğit evladı velutluğuyla da bereketin timsâli. Denilebilir ki Anadolu'da yaşayan şâirlerin en doğurganı. O kemmiyeti keyfiyetle birlikte okuyucularına sunan bir üstün sanatkâr... Bu toprağın kelâm ve kalem üstadı... Bahaettin Karakoç'u bütün vasıflarıyla târif etmek zor. Şiiri ayrı bir dünya, sohbeti farklı bir âlem... Hele dostluğu, ama ille de dostluğu... Ve tartışma götürmeyen titizliği... Okuyacağınız mülâkatın temeli 20 Eylül 1999 tarihinde atıldı. Bugün 29 Haziran 2013. Aradan ondört yıl geçmiş. Umarım, Anadolu'dan yükselen ve sevgiyle bütün şiir dünyasını kuşatıp kucaklayan sedâyı, hepimiz can kulağıyla dinlersiniz.

Türkiye'nin son yüzyıldaki değişimine damgasını vuran Anadolu-taşra akışkanlığının en dinamik işaretçilerinden olan Karakoç'u, nefis Türkçesi, yorulmak bilmeyen arayışları, bitmeyen heyecanı ve cevval atılışları onu yaşarken efsaneleştiriyor. Bu duygular içerisinde Bahaettin Karakoç'la yaptığımız mülâkatı sunarken, şâirimize derin saygımızı ve

tükenmeyen sevgilerimizi gönderiyor, sanatın çileli yolunda ona daha nice hayırlı ve şiirli uzun bir ömür diliyoruz.

\»\»

MEHMET NURİ YARDIM: Şiire nasıl başladınız. Çalışmalarınız ilk olarak ne zaman ve nerede yayınlandı. Kimlerin teşviklerini gördünüz?

BAHAETTİN KARAKOÇ: Dışarıdan içeriye yeni açık mekândan kapalı bir mekâna giriyorsunuz. Son erim yerinin zengin dekoru içerisinde karşı duvarda asılı duran bir saza takılıyor gözleriniz ilkten. Daha öncesi hiç olmamıştır sizin için. Merak durmadan dürtüyor içinizden, sonunda dayanamayıp saza duvardan indiriyor ve incelemeye başlıyorsunuz. Ne notaları tanıyor, ne de bir solfej bilginiz var. Gelişigüzel dokunuyorsunuz tellere, teller tellere ses vermeye başlıyor kalın/ince, müziğin tınısıyla birlikte merakınız daha da yoğunlaşıyor. Sonu malûm; yeteneklisiniz, kararlısınız, takılacaksınız peşine sonuna kadar... Diyeceğim şu ki, görmekle merak, duymakla seveda; üslûbla san'at başlar. Şiir için de geçerli olan budur. Ben, şiirle soluklanmaya şiirsel söylemdeki müziğin tınısını ilk işittiğimde başladım. Yâni ilköğretim çağında. Bir yakaladım şiirin damarını, bir daha da bırakmadım. Bırakmaya da hiç niyetim yoktur.

İlk şiirlerim, öğretmenlerimin teşvik ve delâletleriyle o dönemlerde MEB'liği tarafından Ankara'da yayınlanan resimli İlköğretim Dergisi'nde yayınlandı. İlk san'at ağırlıklı bir yurt güzelleme, san'at yönetmenliğini Behçet Kemal Çağlar'ın yaptığı Yurt dergisinde yayınlandı. Daha sonra aynı şiir, şair Osman Atilla'nın çıkardığı "Memleket Şiirleri Antolojisi"nde yayınlandı. Bu şiirim yayınlandığında ben 12 yaşındaydım. O günlerden bu yana dur/durak bilmeden adımlarımı daha geniş açığa yürüyorum şiirin yollarında.

YARDIM: Edebiyata merak salarken ilk olarak sevdiğiniz ve etkilendiğiniz şairler arasında kimler vardı?

KARAKOÇ: Soycak şair olan kitap dostu bir ailenin üyesiyim.

Şiirin gizemli sesini ilk kez şair babamın avlak alanında duydum ve çarpıldım. Bana göre kanatları yüreğe değen güzellikleri duymakla yalazlanır gerçek sevgi, yani görmekten daha önce... Görmek bir protokoldür. İlk etkilendiğim şâir, babamdır. Bu etkileşimin zincirinin sonraki halkaları ise Karacaoğlan, Yunus Emre, Erzurumlu Emrah, Aşık Sümmani, Seyranî, Aşık Ömer derken uzun bir sıçrama, yeni bir ufuk çizgisi... Mehmet Akif Ersoy, Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Arif Nihat Asya, Nâzım Hikmet, Fazıl Hüsnü Dağlarca halka halka ulandılar bu zincire. Hepsi bu kadar demem mümkün değil, çünkü hâlâ genç halkalar ulanmaya devam ediyor beğenilerime.

YARDIM: Birçok şair, bir çok edip, bir çok mütefekkir şiiri kendince tarif etti. Siz de zaman zaman değişik tanımlar getirdiniz, bu soylu san'ata. Bir cümleyle ifâde edecek olursanız şiir sizce nedir?

KARAKOÇ: Milletlerin kültür haritasında şiir nasıl tarif edilirse edilsin; nereye, nice kondurulursa kondurulsun doğrularına rağmen en mükemmel değildir, noksanlıdır. Uluhiyat yanı yoksa sadece edebî bir söz san'atıdır şiir, hayâllerle cilâlanmış birer tatlı yalan, sığlarda kürek çekenler içinse arada bir yakamozlanan birer fantazidir. Bu sorunun muhatabı ben olduğuma göre bir cümleyle tanımlayayım şiiri: Şiir; kalbimizin zikri, dilimizin zenginliği, bakış açılarımızın güzelliğidir; arınmadır, ötelere açılma, gizemli ufuklarda kanat çarpma; kısacası bir dua biçimidir...

YARDIM: Sizin önceleri halk şiirine daha yakın olan şiir anlayışınız son dönemlerde modern tarzla birleştirip kendine özgü yeni bir çizgi ortaya koymayı başardığınızı belirtiliyor. Siz bu görüşe katılıyor musunuz?

KARAKOÇ: Halk hikâyeleri okuyarak, âşık tarzı şiirler soluklanarak, edebiyat dünyasına "edep"li anakapı seçerek şiir dünyamı kurduğum doğrudur. Ama asla doğuş çizgime kilitlenip kalmadım. Türk ve dünya şiirinin seyir çizgisini çok iyi takip

ettim. Koştukça daha çok soluğum arttı; ufuklarım genişledikçe daha yükseklerde uçmaya başladım. Bilgim, birikimim arttıkça cesaretim de arttı. Yeni biçimler, yeni söylemler geliştirdim ve etkilerden arınarak kendi üslûbumu pekiştirdim. Ne klasik tarzı yatsıdım, ne de modern şiire şaşı baktım. Tarzları değil, şiirin şiir olmasını önemsedim başından beri. Bu anlayışımı hâlâ ısrarla devam ettiriyorum.

YARDIM: Şiiri yeniden ayağa kaldırmak, onu gökyüzüne doğru kanatlandırmak ve uzak menzillere doğru fikir okları göndermek için haysiyetli bir mücadele verdiniz yıllar boyu. Kitaplar, dergiler, antolojiler çıkardınız, şiir günleri düzenlediniz. Amacınıza ulaştığınızı söyleyebilir misiniz? Gayretlerinizin olumlu sonuçlarını alabildiniz mi?

KARAKOÇ: Sanat hayatımda neyi amaçladım sa amaçlarımın hepsine de ulaştım, diyebilirim. Ne zaman, nerede, ne yaptım sa büyük ilgi ve kabul gördü, taklit edildi. Her hareketimiz şiiri ayağa kaldırmak içindi. Dolunay şiir şölenleri, Dolunay Yayınları, Yepyeni bir dergicilik anlayışıyla Dolunay dergisi... Dolunay hareketinden önce bahtı bağlıydı bütün Anadolu'nun. "Taşra" tecrid anlamından başka bir anlam taşıyordu. Biz kemikleşen bu zihniyetin kabuklarını kırdık; biz bu zihniyeti kökünden yıktık. Şiiri, ses bayrağına dönüştürdük, ülkemizi sanat-fikir-edebiyat açısından bir şantiye hâline getirdik ve ülkemizin her tarafına ışığımız vurdu. Bugün şiirler, kitap yayıncılığı ve dergicilik adına bir hareketlilik, gündemden hiç düşmüyorsa, bunun kaynağı şüphesiz ki Dolunay hareketinden kaynaklanmanın doğal bir sonucudur.

YARDIM: Bugün insanımızın genelde şiir ikliminden uzaklaştığı söylenebilir mi? Bunu telâfi etmek için neler yapılmalı?

KARAKOÇ: "Ucuz etini yahnisi yenmez" diye bir Türk atasözü vardır. İnsanı insan, toplumu toplum yapan değerler aşınır; vatani yitik, DNA'sı karışık moda, kültürü tamamen dışlarsa böyle bir atmosferde zuhur eden şiir anlayışı elbette ucuz bir şiir anlayışıdır ve patolojiktir. Toplum, her zaman kendinden

bir şeyler arar şiirde, musikide, sahne eserlerinde kısacası bütün sanatlarda aradığını bulamaz, uzaktan-yakından bir âşinalık kuramazsa program sonuna kadar kendi içine kapanır, bir daha da böyle etkinliklere asla iltifat etmez. Suç ne şiirde, ne de toplumdadır; suç günübirlik modayı takip eden şâir, dumanaltı olmuş ucuz şiir, paragöz şovmenlerdedir, erbabındadır. Şiirde odaklaşma yolu şiire saygıyla başlar. Bu yumağ yufka gibi açacak olursa gaye bilgiyedir, birikimdir, sesedir, üretimedir, etik ve estetik kemâledir. Günümüzün şiiri zeminin ve zamanın dışında seyreder olması, büyük bir talihsizliktir, bizim bu patolojik talihsizliğimizi, değiştirmemizin gerekliliğine inanıyorum.

YARDIM: Ölçülerin şairi sınırladığı söylenebilir mi, milli vezinlerimizin dışında serbestle yazan şairler çoğalıyor. Şiire âşık tarzı söyleyişle başladınız. Bazı şiirlerinizi Ekinözlü Âşık Rahmanî mahlasıyla yayınladınız. Daha sonra modern şiire yöneldiniz. Şiirinizin tabii akışı nasıl oldu, anlatır mısınız? Bütün türleri deneyen bir şair olarak bu konuda neler düşünüyorsunuz?

KARAKOÇ: Ben Türkiye’de doğdum, Türk-İslâm kültürüyle şekillendi, kimliğim. Ne adına olursa olsun, nasıl olursa olsun olup bitenlere kenardan bakamaz ve ilgisiz kalamazdım. Bundandır ki ucuz, çok aşınmış, şablon söylemlere bulaşmadan bütün vezinleri kullandım. Kullandıklarımın yetmediği yerlerde yeni biçimler de denedim. Benim için sadece bir deşarj aracı olan âşık tarzı söylemlerimde Ekinözlülü Âşık Rahmanî, Erzinli Gezgin Ozan Özer Semercioğlu ve daha başka mahlaslar da kullandım. Said Yaylalı da benim kalem tutan, dili lâf yapan bir türevimdir. Baha Deliormanlı imzasıyla da çok yazı yazdım. Kültür ağırlıklı, oldukça iddialı şiirimde ise daima gerçek adımlı kullandım. Her zaman dile getirdim, şimdi yine söylüyorum: Şiirde biçim estrümanlara benzer, icracı hangi enstrümanla daha çarpıcı bir san’atı yapıyorsa bırakın öyle devam etsin. Yeter ki şiirleri gerçek şiir olsun, imajları yeni ve zengin, mesajları çarpıp sarsıcı olsun. Kısacası

enstrümanla icracı bütünleşsin; elbiseyle içindeki beden çok uyumlu olsun; yani birbirine yakışsın, üreticiyle ürün arasında kapatılması güç hendekler açılmasın.

YARDIM: Şiirde ses ve ahenk meselesi hakkında ne düşünüyorsunuz. Bugün özellikle genç şairlerimizin bu konuda eksik olduğu söylenebilir mi?

KARAKOÇ: Ses ve ve ahenk; şiirin olmazlarsa olmazındandır. Biçim, anatomik bir olgu, imaj yeni ufukları kucaklayan şifreli bir ifade zenginliği; ses ve ahenk ise şiirin ruhudur, gökkuşağından sağılan renkler cümbüş ve aromasıdır. Şiir ses, iç ve dış ahenkten kesinlikle soyutlanamaz.

YARDIM: Siz şiirlerinizde Anadolu folkloru ve mahallî motifleri çok sık kullanıyorsunuz. Yerel kelime, imaj ve söyleyişlere sık sık rastlanıyor şiirinizde. Bu durum, şiirinizi kır çiçekleriyle beziyor adeta. Anadolu iklimi ve güzellikleri kuvvetle hissediliyor. Zengin bir muhteva içinde çağrışımları bol bir şiiriniz var. Aşktan tabiata, folklordan tasavvufa yayılan bu konu bereketine nasıl sahip oldunuz? Türk şiirinin gelenekten ve öz kültüründen yeterince yararlandığı söylenebilir mi? Size göre şiirimiz hangi ana kaynaklardan ve damarlardan beslenmeli ve gelişmelidir?

KARAKOÇ: Sanatçı, gördükleri karşısında susup işlevsiz kalamaz, tefekkür eder, tepki gösterir, konumunu daha belirgin kılmak için pergelinin bacaklarını çok daha geniş açar. "Sevdiklerime daha güzel bir dünya" parolamdır. Böyle bir sanal dünyanın oluşumu için zengin, güzel, yeni dayanıklı ve her zaman yakışan malzemeleri kullanmak zorundayım. Sesin ritmik kırılmalarını, kelimelerin içlerini doldurmayı, imajların renklerini ve işaretlerini çoğaltmayı ve zamanı en güzel bir biçimde değerlendirmeyi yeğ tutuyorum. Antenlerim her sese açık, yüreğim her rene âşına, beynim her fikir yüküne omuz verecek dayanıklılıkta. Doğanın birer parçası olan canlı-cansız bütün varlıkları özellikle de eşyayı bütün metafizik boyutlarıyla çok iyi tanırım. Bu dünyada ve mensubu

bulunduğum bu toplumda hayatımı devam ettirdiğim için halkbilimin, diğer adıyla folklorun, bazı öğelerini bazen yerinde ve zamanında şiirimde bir malzeme olarak kullanmam yadsınacak bir olgu değildir. Kültürümün zenginliğinde yer alan her kelime, her deyim benim için birer malzemedir.

Dünü atalarım yaşadı, bugünü ben yaşıyorum, yarını da çocuklarımız yaşayacak. Bu öyle evrensel bir mirastır ki, reddi zül getirir, kabulü ise zenginliktir. Sanatkârı ve toplumu üstün erdemli kılar. Nesiller arasında kalın duvarlar olsun istemiyorum. Bölüşmeye değil, bölmeye, bölünmeye kesinlikle karşıyım. Büyük uygarlıklar, büyük ve dinamik kültürler asla ara boşluklar kabul etmezler. Ben büyük bir uygarlığın; büyük kâmil ve dinamik bir kültürün varisi olduğuma yürekten inanıyorum. Dolayısıyla bilinçliyim ve birikimliyim. Beni hesaplamak isteyenler kesinlikle sürünün içinde, sıradanlıkta aramasınlar. Şiirlerimi yaşayarak yazarım; hem yazar hem de yaşatırım. Benim farklılığım buradan kaynaklanmaktadır.

YARDIM: Kahramanmaraş'ta doğup burada kaldınız. Sizce İstanbul'un uzağında olmak bir talih mi, bir şanssızlık mı... Anadolu'da şiirle, edebiyatla sanatla uğraşmak daha mı zor?

KARAKOÇ: İstanbul büyük bir metropol. İstanbul çeşitli kültürlerle direkt temas sağlayan bir kavşak noktasıdır. İmkânları çok geniştir İstanbul'un. Elbette bu bir avantajdır her sanatçı için. Ama ben bunu bir talih ya da şanssızlıkla yorumlayacak kadar sığ düşünemiyorum. Elbette Anadolu'da şiirle edebiyatla, sanatla uğraşmak çok daha zor olacaktır. Çünkü imkânlar dar sınırlı. Üretmek kadar ürettiklerini pazarlamak, alıcılarına ulaştırmak çok önemli. Hâlâ taşra diye nitelenir Anadolu, bu zihniyeti yıkmak, platolardan süzülen çiçek, reçine, sakız, toprak ve emek kokulu sanat sularını metropol havuzlarına akıtmak muhakkak şarttır, ama kolay değil. Ben hayatım boyunca kolay başarılarla iltifat etmedim, zora tâlip oldum; şehir ve taşra ikilemini vurgulayan sınırları yıktım. Bunun aksini iddia edecek bir tanık

bulamazsınız.

YARDIM: Edebiyatta gruplaşmalar... Ve birbirine kapalı mahalleler... Edebiyatımız bu çerçevede nasıl gelişecektir. Edebiyat dünyasında bir sağırlaşmadan bir körleşmeden bahsedilebilir mi?

KARAKOÇ: Edebiyat dünyamızdaki gruplaşmalar edebiyatımız için bir zenginlik değildir; trübünde protokola yakın bir yerde bir yer kapmaktan kaynaklanıyor. Sol'un içinde çeşit çeşit sol; sağ'ın içinde çeşit çeşit sağcı gruplar var; solcusu sırtını kapitalistlere, sağcısı kendine yakın sağcı bir partiye dayanmış, kalemlerini göze girmek için akortsuz kullanıyorlar. Nerde edebiyatın gerçek meseleleri? Nerede edebiyatla saygınlık kazandıran gerçek edebiyatçılar?...Herkes fincancı katırlarını ürkütmemeyi yeğliyor. Yazan ne yazdığını, okuyan ne okuduğunu bilmiyor. Keşke edebî hareketliliğe kapı aralayan, yeni manifestolarla varlıklarını çevrelerinde ilân eden yeni gruplar oluşsaydı. Yoktur böyle etiğe ve estetiğe değer veren, boyut kazandıran bir gruplaşma, ancak edebiyat adına kendilerini yetkili sanan basit çıkar grupları var. Mahalleler şöyle dursun bir sitedeki daireler bile birbirlerine kapalıdır. Çoğunluğun ilgisini yitirmesi de bundandır.

\»\»

YARDIM: Edebiyatımızda mahallilik, millilik ve evrensellik çok tartışılmıştır. Dünyanın her yerinde okunabilmek için millî özelliklerin dışına çıkmak gerekiyor mu sizce? Yoksa millî duygulara bağlı sanatkârlar da evrensel ufuklara kanat açabilir mi?

KARAKOÇ: Balıklar sularda doğar, sularda büyür ve sularda yaşarlar. Sulardan karaya vurduklarında bazı balıkların yaşadıkları denizlerden, göllerden, göletlerden, ırmaklardan havaya sıçradıklarını görürsünüz. Bunu, daha fazla oksijen soluklanmak için mi, yoksa kendi dünyalarının dışında, yeni bir dünya görmek için mi, ya da intihar etmek için mi yaparlar

bilemem. Bildiğim Şu ki evrende herŐey  l    , herŐey sınırlı ama hay l ile fikir sınır tanımaz. Hay l ufuklardan ufuklara renkli ipler gerer ve o ipler üzerinde atraksiyon gösteriler yapar; fikir ise son ufuk çizgisine ve daha ötelerine kadar haritalar çizer, bellikler koyar, her soruya bir cevap bulmaya çalıŐır; Kısacası nice nice soyutu somutlaŐtırır. Mek n  l ekli değerlendirmede ufak nehir balıkları mahallili i, sazan ve alabalık millili i, deniz balıkları ise evrenselliği simgeler. Aynı Őablona yakın çevremizden insanlar için uygulayacak olursak ulus a kabul gören bir Karacaoğlan, mahalli, ama söylemlerinde kavmi ögeleri daima  ne çıkaran Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul, Mehmet Akif Ersoy, Yahya Kemal, Arif Nihat Asya ve Niyazi Yıldırım Gen osmano lu mill i; Dede Korkut, Mevl    Cel leddin Rum , Yunus Emre evrensel nitelikte Ő irlerdir. Aslında mahallinin de, millinin de, evrenselin de özünde insan vardır. Suyun akıŐını yatağı, atın gidiŐini binicisi, insanı da özel tekli inden evrenselli e doğru sosyal Şartlar yönlendirir.  znesiyle özelliğiyle  zg nl  yle bildiğim insan hep aynı insandır, değiŐiklik arzeden görüntü kültür boyutunun  eperidir; öz her zaman aynı. Değişik mek nlarla irtibatlandıranlar ise kuramcı ge inenlerdir. Ayaklarını do du u yerin topraklarına basan bir Şâir, mahallili i de, millili i de, evrenselliği de eŐit mesafede ya uzaktadır, ya da yakındadır.  sk n yeri siyas  haritada herhangi bir yer elbette Şâir Şiir serüveninde yolculuğa oradan çıkacaktır. Küçük bir göletten ya da dereden deryalara açılan balıklar gibi açılacak ülkesinin haritası boyutunda, sonra ülkesiyle de yetinmeyecek kültürünün izin verdiği oranda başka co rafiyalara da açılacak ve cihanı tek bir ülke gibi algılamaya ba layacak. Evrenselli i yakalamak için Ő irin fiziki konumu değil metafizik açılımı önemli. İnsanlığın ortak değerlerine sahip çıkması ve bunları kırıp dökmeden dile getirmesi önemli; evrensel çizgiyi yakalamanın başka bir yolu yoktur. Yola çıktığında mahalli, ülke genelinde kabul gördüğünde mill i, bütün insanların yüreklerine ulaŐtığında da katıksız evrenselsin.

YARDIM: Bir soruya verdiğiniz cevapta şairlerin dilin mimarı olduğunu söylüyorsunuz. Türkçenin bugün içinde bulunduğu durumu nasıl buluyorsunuz. Dilimizin istiklâli için şairler de büyük bir kuva-yı milliye hareketine girişmeli mi?

KARAKOÇ: Dün söyledim bugün de söylüyorum, yarın da değiştirmeden gene söyleyeceğim: şairler, dilin gerçek mimarlarıdır. Bu inancım kadim ve çok kavidir. Türkçenin bugün içinde bulunduğu durum, çok vahim. Özümüzden yaralanmışız öz dilimizle ağlayacak söz bulamıyorum. Hangi şehrin hangi caddesinde yürürseniz yürüyünüz, bütün işyerlerinin tabelaları yabancı...Giyim-kuşam, mutfak kültürümüz yabancıların dilleriyle konuşuyor bugün. Bir birlerinin dillerini anlamayan şair, yazar, spiker ya da medyada haber sunucularının perişanlılıklarını içiniz yanarak seyretmiyor musunuz?.. Bugün toputopu kaç kelimeyle konuşuyor bütün Türkiye?.. Hani güzel Türkçemizi yabancı dillerin boyunduruğundan boşandırıp kurtaracaktık. Kurtarmak tamamen teslimiyet mi olacaktı?.. Günümüz şairleri saygınlıklarını bu duyarsızlıklarından ötürü yitirmişlerdir. Günümüz Türk şiiri marazi bir özentî sonucu böylesine cıvıl ve çipil düşmüştür. Aslında bizim insanımız şiirsiz zor yaşar. Bizim toplumumuz genel yapısıyla bir şiir toplumdur. Böyleyken almıyor, aramıyor artık şiiri, ilgisini koparmış, sırtını çevirmiş dillerini ve hallerini anlamadığı şair ve şiirlere... Ama anladıklarını, kendinden bildiklerini asla yalnız bırakmıyor bizi toprağımızın insanları. şairlerimizin çoklarının bilmediklerini ya da bilmek istemediklerini, bizim insanımız çok iyi biliyor. Genel manzara karşısında insanlarımızın ret ve kabullerine saygı duyuyor ve yürekten katılıyorum kendilerine.

Sonra salt şairler-yazarlar sorumlu değildir bugünkü dil çarpıklığından, esas dilimize kıyanlar, hatt-ı bâlâ'da yaşayıp "Türkçe ilim dili değildir" diye ahkâm kesen, edebiyat derslerini hafife alan ve edebiyat tarihimizi Cumhuriyet'le başlatmak isteyen; çıkardıkları kölelik yasalarının çokluğuyla övünen sorumlu yöneticilerdir. Günah paylaştırıldığında,

kuşkusuz en büyük payları sırtlayacak paydaşlar bunlar olacaktır.

YARDIM: Türk şiirinin Tanzimat'tan bu yana politikanın içine çekildiği ve aslî misyonundan uzaklaştırıldığını açıklamıştınız. Peki son 150 yıldan beri millî şiir yapılamadı mı hiç? Milli şiirin büyük ustaları kimlerdir size göre?

KARAKOÇ: Tanzimat, yozlaşmanın, yeni putlara sevdalanmanın; Londra ve Paris'i yeni kible seçmenin, sanayi devrimini çok hızlı ilerleten Batı'nın özgürlük anlayışından esinlenme dönemidir. Sistemle uyuşamayıp başı sıkışan kurtuluşu Paris'e, Londra'ya kaçmakta buluyordu. Bir Namık Kemal şekillenmiştir o dönemden millici olarak, dahası yok. Genelde millicilik de geçiş dönemlerinde öne çıkar ve etkili de olur.

Padişahlıktan Cumhuriyet dönemine geçme evresinde Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin gibi şâirler yükseltirler seslerini, mesajları soluklarını yettiği yerlere kadar ulaşır ve millici olurlar. Sonrası... Sonrası Cumhuriyet'in kuruluşu; yeni sistemin oturması için san'at tezgâhlarında yeni söylemler dokuyacak maaşlı yani bürokrat şâirler gözdedir artık. Bunların en ekolleri gene Mehmet Emin Yurdakul, Abdülhak Hamit Tarhan, Ziya Gökalp, genç şairleri Kemalettin Kamu, Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Yaşar Nabi Nayır vs... Şiir cephesinin en belirgin millicileridir. Başlarda Nazım Hikmet te şiirleriyle katkıda bulunanlardan. Bunlar Cumhuriyet'in çocukluk dönemi.

Toplumunun sesi olan, sosyal yaralara neşter vuran, şifa için reçeteler öneren, asla çıkarlarına kilitlenmeyen Arif Nihat Asya, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Abdurrahim Karakoç, Nihal Atsız, Necip Fazıl Kısakürek, Yavuz Bülent Bakiler, Mehmet Çınarlı, Mustafa Necati Karaer, Dilaver Cebeci, Fâzıl Hüsnü Dağlarca, Bedri Rahmi, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Muhip Dıranas, hatta Sabahattin Ali bile Cumhuriyet döneminin en seçkin millicileridir bana göre.

Divanda şiirler tokuşturan, savaşlarda serdarlarla birlikte

ölümü kovalayan, üslûpta ebediliğin kapısını aralayan, bilgide derinliklere kulaç vuran imparatorluk dönemi şâirlerimizin hepsi bir yana, Belh'ten yola çıkıp baht yıldızını takip ede ede Anadolu'ya gelen, Konya'da yerleşen ve bütün dünyayı buradan kucaklayan Mevlânâ ve bu toprağın insanı Yunus Emre millîci değiller mi sanki. Hem millî hem de evrensel boyutlarıyla ölümsüz iki isim işte. Şâirleri, hangi istikamette yürüyeceğini içinde bulunduğu o günkü şartlar belirler. Açıldıkça daha geniş açılmanın yolu, özgürlüktür, buyruk ve dayatma değil.

YARDIM: Medya kuşatması altında olan Türk insanı has şiire, öz edebiyata nasıl ulaşabilecek, bu konuda somut önerileriniz var mı?

KARAKOÇ: Etik ve estetik kaygısı olmayan; işçiyi köle, fakiri daha fakir, memuru nâmerde muhtaç yapan; küçük esnafın sermayesine, gençliği sürüleştirmeye göz diken ve bütün paramusluklarını kendi havuzuna akıtmak için yapılan kartel medyasının kuşatması altındadır Türkiye. Bankaları var, sigorta kurumları var. Televizyon kanalları, gazeteleri ve insan eti pazarlayan yüzlerce tuzak dergileri var. Başta elektrik kurumları olmak üzere, önemli iletişim araçlarına da, ulusal petrol şirketlerine de egemenler. Erkları, yasama erkine yön verecek kadar etkili. Her alanda arabaları sarsıntısız yürüyor her suçtan aklanarak çıkmanın yolunu biliyorlar. Edebiyat dünyasını gerçek edebiyatçılara; şiiri gerçek şâire, romanı, müziği, resmi bu ülkenin meseleleriyle uğraşan sanatçılara, kurum ve kuruluşlara bırakırlar mı? Bırakmıyorlar. Kendilerine kalsa bırakmaya kesinkes yanaşmazlar da...

Manik deprasyon sinyalleri veren ne kadar şâir, yazar, san'atçı varsa teşhislerini koyuyorlar, adreslerini biliyorlar, ucuz kimlik değiştirdikleri için ödüllendiriliyorlar. Aykırı davranışların adı çağdaşlıktır, ilericiliktir Türkiye'de, soldakilerin cümlesi sermaye çevresinin davulunu çalar ve sürekli bulaşık yalar. Bir

zamanlar Şili’de, Vietnam’da olanlar için, ağıt/destanlar yazanlar şimdi yeni patronlarının parmaklarıyla işaret ettikleri hedeflerin dışında herhangi bir yere bakmıyorlar. Hakmış, adaletmiş, özgürlükmüş, barışmış, kardeşlikmiş kimin umurunda... Çeçenistan’daki işgale, soykırımı suskunluklarını anlayabiliriz, ama Filistin’deki yahudilerin uyguladığı yeryüzünün en vahşi soykırımı karşısında neden hiç birisinin çıtı çıkmadı. Merak etmediniz mi? Sermayenin dini, milliyeti, insanlığı olmadığı için mi?.. O sermaye ki patronları genellikle kökü dışardaki sözde beynelmilelci klüplerin şemsiyeleri altına sığınmışlar, sürekli sömürmekle meşgullar. Bu çark kırılmadıkça, bu sömürge düzeni yıkılmadıkça has şiirin, öz edebiyatın yolunun açılması oldukça zor görünüyor, ama imkansız da değildir. Yeterki biz kendimizi bilelim ve en çetin meseleler karşısında kasap bıçakları gibi bilenelim.

YARDIM: Şairlerimizin sayı olarak arttığı gözleniyor. Son yıllarda ardarda şiir kitapları da yayınlanıyor. Şiirimizin ve şâirlerimizin bugünkü hâlini genel olarak değerlendirir misiniz. Nasıl bir manzara arz ediyor Türk şiiri?

KARAKOÇ: Şair sayısının artması, şiir kitaplarının ardarda yayınlanması beni ne sevindirir ne de üzer. Kemiyet elbette önemli ama keyfiyet daha da önemlidir. Keyfiyet-i münfaileden, keyfiyet-i fâileyi tercih etmez misiniz? Önce kendini, sonra da şiiri bilen, derin etkileyen, özü sözü bir olan, hakka hak, bâtıla bâtıl diyen, çıkarsız seven, duyguları ateşleyen şâirlere ihtiyacımız vardır bizim. Şiir kitaplarının ardarda yayınlanması da fazla bir mânâ ifâde etmiyor kemiyet olarak. Yayınevleri zaten şiir kitaplarını gönüllü basmıyor, getirisi önemlidir yayımcı için. Çokları kendi paralarıyla bastırıyorlar kendi kitaplarını ama onu da düzenli bir biçimde dağıtmıyorlar, ellerinde kalıyor çokluk. Hangi tür kitap olurla olsun, kitap okuyucusunun sayısı şâirlerden-yazarlardan daha az. Postayla bir yere kitap göndermek ayrı bir dert. Devletin kültür politikası güven verici değil. Devlet kitap yazıp yayınlatanı da, kitap alıp okuyanı da çeşitli yollardan

cezalandırıyor. Sürekli ağırlaştırılan posta ücretleri, KDV ve bandrol vergileri, az okuyan insanlarımızın sayılarını daha da aza indirgiyor. Sonra bilgisine güvenilir münekkittir yok ülkemizde. Fert olarak, toplum olarak kurum ve kuruluşlar olarak tenkide tahammülümüz yok. Böyle bir edebiyat ortamında şâir ve kitap yayını bolluğu, enflasyon olgusundan başka neyi çağrıştırır ki?.. Usta-çırak geleneği hiç oluşmamış, herkes anasından şâir olarak doğmuş, eh parmak hesaplarını da öğrenmişler, bu yetmez mi?.. Bizde şair olmayan ya da öyle geçinmeyen insan var mı?.. Yok, dersiniz hışımlak üzerinize yürürler, linç etmeye kalkışırılar sizi. gerçek şiirin semtinden bile geçmeyen bir sürü şovmen şiir adına ne ahkâmlar kesmezler ki bulanık havada!

YARDIM: Şair Hilmi Yavuz, 21. yüzyılın nesir edebiyatı çağı olacağını iddia etti. Sizce şiirin saltanatı bitiyor mu?

KARAKOÇ: 21'nci yüzyılın nesir edebiyatı çağı olacağını haber veren şâir-yazar kişi, galiba biraz da gaipten haber veren kâhin bir kişidir. Ben kesinlikle inanmıyorum. 21. yüzyılın nesir edebiyatıyla yetineceğine, sûrelerin eleme/seçme yetkisi ve yetisi yoktur. Ancak sürelerle egemen olduğunu ya da olacağını sananların seslendirebileceği fantezilerden birisidir bu iddia, tutarsızdır. Bir kartalla bir sürüngeni karşılaştırmak gibi şiirle nesri de karşılaştırmak bence çok abestir. Mahalli kültürden, milli kültürden, evrensel kültürden, kültürleri kültür yapan ana damarlardan birisi, hatta birincisi olan şiiri, yerinden oynatmak, yolup bir kenara atmak kesinlikle mümkün değildir. Soylu aşklar gibi, yürekleri ayağa kaldıran türküler gibi şiir de saltanatını sonsuza kadar sürdürecektir yükseklerde. Alternatifi yoktur şiirin.

YARDIM: Siz Türk şiirinin “Aksakal”ı, “Beyaz Kartal”ı ve “Dede Korkut”u olarak biliniyor, bu sıfatlarla yâd ediliyorsunuz. Yürüdüğünüz uzun yolun gerisine baktığınızda neler hatırlıyorsunuz. Yaşadığınız yüzlerce, belki de binlerce hâtıranızdan birini anlatır mısınız?

KARAKOÇ: Evet, 60 yılı geçti, ben hâlâ şiirin yollarındayım. 60 yıl önceki kadar genç, 60 yıl önceki kadar tutkulu ve ateşliyim. Şiire hiçbir zaman ihanet etmedim, şiir de bana.. Yeri geldiğinde kelimelerle kavga etmesini de, yeri geldiğinde kelimelerle sevişmeyi de çok iyi bilirim. Usta bir ses avcısıyım; yani 24 ayar bir şâirim. Övünmeye, aferin toplamaya hiç ihtiyaç duymadım. Sayısını hatırlayamayacak kadar çok hâtıralarım var. Bir tanesini anlatmakla yetineceğim.

Eylül 1993'te "Türkçenin 2. Uluslararası Şiir Şöleni" için Kazakistan'daydım. "Büyük Abay Ödülü" bana verilmişti. Şölen programının akışı içerisinde bir gün bizi gezdirmek tanıtmak için Almatı'nın dışında Uzunağaç kolhozuna götürdüler. Konvoy halinde topluca Uzunağaç kolhozuna vardık. Bizi kolhozun yöneticileri ve onlarca basın mensubu karşıladı. TYB Genel Başkanı Mehmet Doğan'a ve bana çapan giydirdiler. Kazak atı hediye ettiler. Atın başında dört kişi bekliyordu. Hediye edilen at dev gibi bir at'tı. Ata binmek istediğimde bu dört kişi telaşla atı ve beni kuşattılar. Binebilmem için onların yardımları gerekiyormuş. Çocukluğumdan beri at sevgim sınır tanımazdı. Her zaman bir atımız olmuştı ve ben iyi biniciydim. Uzunağaç kolhozunda bir ata 4 kişinin yardımıyla binmek bana ağır geldi. Atın dizginini zorla aldım ve yanımdakileri uzaklaştırıp atın sırtına atladım. Orada toplananların hepsi de korkarak atın çevresinden uzaklaştılar. Ama televizyon kameramanları durmadan görüntü kaydediyorlardı. Atın sırtında bir çocuk gibi kalmama rağmen bu atı istediğim gibi yönlendirebileceğimi sandım. Gururla "deh!" dedim ve atın böğürlerini mahmuzladım. At öyle bir şaha kalktı ki dizgin çatırdamaya başladı, ha koptu ha kopacak. Herkes daha uzaklara kaçıştı. Hemen anladım baltayı nerede taşa vurduğumu. Evet, kendime çok güvenmiş ve gururlanmıştım. İçimden tövbe edip, iltica edebileceğim tek makama tamamen teslim olmuş ve şaha kalkmış atın boynuna sarılarak alnından öpmüş, yüreğimdekileri atın kulaklarına fısıldamıştım. O an o dev gibi şaha kalkmış at öyle bir uslulaştı ki, tarifi mümkün değil. Mesajım ulaşacağı yerlere ulaşmıştı. Atla bütünleştım. Ondan sonra at hangi tarafa sürdümse o tarafa koştu, nerede durmasını içimden

geçirdimse orada durdu. Attan sıçrayıp inince tekrar gözlerinden öptüm ve bakıcılarına teslim ettim. Ben attan indikten sonra herkes başıma toplandı, herkes atın kulağına neler fısıldadığımı, atın neden birdenbire uslandığını sordu bana... Soranların hepsine de atı gösterdim. “Ben sırrımı ata açtım, yetki attadır artık, ata sorun, açıklanması gerekirse o açıklar bunu, benim devamlı tasarruf hakkım yoktur” dedim. Yıllar geçti, tanık olanlar hâlâ da sorarlar karşılaşıncı. Bu hâtıramın çok özel bir yeri vardır bende. Bir anlamda o gün yeniden doğmuştum ben.

YARDIM: Türk şiirinin neredeyse son yarım asrına mührünü vurmuş bir şâir olarak çok önemli hâtıralarınız olmalı. Bunları yazdınız mı, yazıyor musunuz, yazacak mısınız?
\»\»

KARAKOÇ: Hâtıralarımı yazmaya henüz fırsat bulamadım. Çok doluyum. Bunları yazıp gün ışığına çıkarmadan ölürsem gözlerim açık gider. Galiba artık acele etmem gerekiyor. Yazacağım inşallah. Benim yazacaklarım salt beni değil, herkesi ilgilendirir, edebiyat dünyamızın hakkını artık teslim etme vaktidir.

YARDIM: Tezgâhınız hiç boş durmadı. Sa’yuniz meşkur ola. Şimdi hangi eserin hazırlığı içindesiniz. Bu sene içinde sevenleriniz hangi eseri beklesin?

KARAKOÇ: Tezgâhım dokumaktan, gözlerim okumaktan, dilim şakırmaktan yoruldu dersem, bu bir yalan olur. Gerçek şu ki bu senenin kontenjanında, “Sesimin Yetiştği Yere Kadar-Konuşmalar: 1”, “Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri” ve “Meteor Yağmurları” adlı yeni kitaplarımla, eski kitaplarımla yeni baskıları var. Yetmez mi?

■ ŞİİRİMİZE ÖMÜR VEREN AKSAKAL

Bahaettin Karakoç, 5 Mart 1930 tarihinde Maraş Elbistan’a bağlı Ekinözü (Celâ) köyünde doğdu. Asıl adının yanı sıra Baha Deliorman, Said Yaylalı, Ekinözü Aşık Rahmanî mahlaslarını

kullandı. İlk öğrenimini doğduğu köyde yaptı. Adana Düziçi Köy Enstitüsü'nde başladığı orta öğrenimini Hasanoğlan Köy Enstitüsü'nde (Ankara) tamamladı (1949) Kahramanmaraş'taki sağlık kuruluşlarında sağlık memuru olarak (1949-82) görev yaptıktan sona kendi isteğiyle 1982'de emekli oldu. 1986 yılında Dolunay Yayıncılık'ı kurarak editörlüğünü üstlendi. İlk şiiri, Behçet Kemal Çağlar'ın yönettiği Yurt gazetesinde (1942) çıktı. Önceleri halk şiirine daha yakın olan şiir anlayışın son dönemlerinde modern tarzla birleştirip kendine özgü yeni bir stil ortaya koydu. 1983'te KASD tarafından Yılın Şairi seçildi. 1986'da Bir Çift Beyaz Kartal adlı kitabıyla şiir dalında Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Şâiri Ödülünü aldı. 1991'de Beyaz Dilekçe şiiri ile TDV tarafından düzenlenen münacaat yarışmasında birincilik kazandı. Şiirleri, Yurt Gazetesi (1942), Köy Postası (1949), Genç Kalemler (1950), Hareket, Hisar, Türk Edebiyatı, Doğu Edebiyat ve Dolunay gibi dergiler ile bazı gazetelerde yayınlandı. Başlıca eserleri: Mevsimler ve Ötesi, Seyran, Sevgi Turnaları, Ay Şafağı Çok Çiçek, İlkyazda, Bir Çift Beyaz Kartal, Güneşten Öte, Aşk Mektupları. Hazırladığı antolojiler Şiir Burcunda Çocuk ve Dolunay Şiir Güldestesi.

(Türk Şiirinden Portreler, Nesil Yayınları.)

<http://www.sanatalemi.net/makale.asp?ID=4904> Söhbetteşlik